

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมา

สำนักงานสถิติแห่งชาติ ได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้านอนามัยและสวัสดิการอย่างต่อเนื่องมาตั้งแต่ พ.ศ. 2517 โดยในช่วงแรกได้ดำเนินการสำรวจทุกปีจนถึง พ.ศ. 2521 และตั้งแต่ พ.ศ. 2524 – 2544 ได้ดำเนินการสำรวจทุก 5 ปี และสืบเนื่องจากรัฐบาลได้ดำเนินการโครงการหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า หรือ “โครงการ 30 บาทรักษาทุกโรค” ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในระบบสาธารณสุขของประเทศไทย ดังนั้นกระทรวงสาธารณสุขจึงได้ขอความร่วมมือจากสำนักงานสถิติแห่งชาติ ให้ดำเนินการสำรวจอนามัยและสวัสดิการทุก 2 ปี โดยเริ่มตั้งแต่ พ.ศ. 2546 เป็นต้นไป โดยสำนักงานสถิติแห่งชาติและกระทรวงสาธารณสุขได้ร่วมกันในการจัดทำแบบสอบถามเพื่อให้ได้ข้อมูลที่จะเป็นประโยชน์มากยิ่งขึ้น

1.2 วัตถุประสงค์ของการสำรวจ

1.2.1 เพื่อใช้ประเมินสถานะทางสุขภาพของประชากรไทย

1.2.2 เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลภาวะการเจ็บป่วย การเข้ารับบริการด้านสาธารณสุข และการเข้าถึงของสวัสดิการการรักษาพยาบาลของประชากรไทย

1.2.3 เพื่อใช้ศึกษาถึงพฤติกรรมเสี่ยงต่อภาวะการเจ็บป่วยของประชากร ได้แก่ พฤติกรรมการสูบบุหรี่ การดื่มสุรา ความปลอดภัยในการขับรถ และการได้รับบาดเจ็บหรืออุบัติเหตุ รวมทั้งภาวะเสี่ยงต่อโรคที่ไม่ติดต่อ เช่น โรคเบาหวาน โรคมะเร็ง เป็นต้น

1.2.4 เพื่อศึกษาถึงความครอบคลุมของการบริการด้านสุขภาพในโครงการหลักประกันสุขภาพ

1.3 ประโยชน์

ประโยชน์ของข้อมูลที่ได้รับจากการสำรวจครั้งนี้มีดังนี้

1.3.1 ใช้ในการติดตามการเปลี่ยนแปลงด้านสุขภาพ พฤติกรรมการเลือกรักษาพยาบาล ตลอดจนสวัสดิการการรักษาพยาบาลของประชากร รวมทั้งเปรียบเทียบภาวะสุขภาพของประชากรในทุกระดับรายได้

1.3.2 ใช้ในการประเมินความครอบคลุมของการสร้างหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า รวมทั้งความสามารถในการเข้าถึงระบบการบริการสุขภาพของ ประชากร

1.3.3 รាយจ่ายด้านการรักษาพยาบาลสามารถนำมาใช้ในการคำนวณอัตราเหมาจ่ายรายหัวเพื่อนำมาใช้ในการกำหนดค่าใช้จ่ายด้านการรักษาพยาบาลในโครงการหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า

1.3.4 ใช้ในการกำหนดนโยบายในการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อสุขภาพของประชากร

1.3.5 ใช้ในการประเมินถึงภาวะสุขอนามัยและสุขภาพของครัวเรือน เช่น การดื่มหรือใช้น้ำสะอาด การใช้ส้วม

1.3.6 ใช้ในการ ศึกษาแนวโน้มของประชากรไทยที่มีความเสี่ยงต่อ โรคเบาหวาน โรคความดันโลหิตสูง และโรคมะเร็ง

1.4 ระเบียบวิธีและการดำเนินการสำรวจ

ประชากรที่อยู่ในคุ่มรวมของการสำรวจครั้งนี้ ได้แก่ บุคคลผู้อาศัยอยู่ในครัวเรือนส่วนบุคคลทั้งในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาลทั่วประเทศ

การสำรวจครั้งนี้ได้ดำเนินการสำรวจทั่วประเทศ โดยเลือกตัวอย่างตามระเบียบวิธีการสำรวจด้วยตัวอย่าง มีแผนแบบการสุ่มตัวอย่างเป็นแบบ **Stratified Two Stage Sampling** มีจังหวัดเป็นสตราตัม (Stratum) ซึ่งมีทั้งสิ้น 76 สตราตัม และในแต่ละสตราตัม (จังหวัด) ได้แบ่งออกเป็น 2 สตราตัมย่อยตามเขตการปกครองคือ ในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาล โดยมีชุมชนอาคาร (สำหรับในเขตเทศบาล) และหมู่บ้าน (สำหรับนอกเขตเทศบาล) เป็นตัวอย่างขั้นที่ 1 และครัวเรือนส่วนบุคคลเป็นตัวอย่างขั้นที่ 2 มีจำนวนครัวเรือนตัวอย่างประมาณ 27,000 ครัวเรือน

การสำรวจอนามัยและสวัสดิการ พ.ศ. 2546 ดำเนินการสำรวจในเดือน เมษายน พ.ศ. 2546 โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์หัวหน้าครัวเรือนหรือสมาชิกในครัวเรือนที่ตกเป็นตัวอย่าง โดยพนักงานของสำนักงานสถิติแห่งชาติที่ประจำอยู่ในทุกจังหวัดทั่วประเทศ

1.5 การประมวลผลข้อมูล

การประมวลผลข้อมูลดำเนินการตามหลักสถิติศาสตร์ โดยนำข้อมูลที่ได้จากครัวเรือนตัวอย่างมาคำนวณตามสูตรในการประมาณค่าที่เหมาะสมกับวิธีการเลือกตัวอย่าง โดยมีการถ่วงน้ำหนักข้อมูล (Weight) เพื่อให้ได้ค่าประมาณของประชากรทั้งหมดที่ใกล้เคียงกับค่าที่แท้จริง